

Окремі аспекти організації освітнього процесу у 2022/2023 навчальному році через призму упровадження Державного стандарту базової середньої освіти (5-9 класи) та інституційного аудиту

Питання для обговорення:

---

1. Про організований початок 2022-2023 навчального року в умовах НУШ. Методичні рекомендації щодо викладання історії, основ правознавства, громадянської освіти та курсів духовно-морального спрямування у 2022/2023 навчальному році (громадянська та історична галузь).
2. Про оцінювання навчальних досягнень учнів 5 класів. Інструменти формувального оцінювання.

Державний стандарт базової середньої освіти

5-9 класи **Нової української школи**

Для реалізації Державного стандарту Міністерством освіти і науки України затверджено «Типову освітню програму для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти» ([наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 р. № 235](#)), що поетапно впроваджуватиметься з 2022/ 2023 навчального року.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 30 вересня 2020 р. № 898

Київ

Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти

Відповідно до частини третьої статті 44 Закону України “Про повну загальну середню освіту” Кабінет Міністрів України **постановляє:**

1. Затвердити Державний стандарт базової середньої освіти, що додається.
2. Установити, що Державний стандарт базової середньої освіти застосовується з 1 вересня 2022 р. для учнів, які навчаються за програмами дванадцятирічної повної загальної середньої освіти.
3. Внести до Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87 (Офіційний вісник України, 2018 р., № 19, ст. 637; 2019 р., № 62, ст. 2156), зміну, що додається.
4. Визнати такими, що втратили чинність:

постанову Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392 “Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти” (Офіційний вісник України, 2012 р., № 11, ст. 400);

СТАНДАРТ ОСВІТИ – це декларовані
державою **ВИМОГИ** до обов'язкових
результатів навчання учнів на рівні
початкової, базової і старшої школи

ЗАТВЕРДЖЕНО

Постановою Кабінету Міністрів України
від 30 вересня 2020р. №898

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ ПОКЛИКАНИЙ :

- Окреслити, якими вміннями має володіти учень після кожного етапу навчання;
- Упорядкувати зміст освіти, враховуючи високу динамічність сучасного світу, сьогоденні і майбутні потреби учнів, вчителів та суспільства загалом;
- Стати орієнтиром для батьків, учнів, працедавців у розумінні цілей освітнього процесу, а для вчителів- ще й документом, який допоможе їх реалізувати;
- Активізувати зусилля всіх партнерів школи для громадської підтримки освітнього процесу;
- Підвищити якість освіти.

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ ВИЗНАЧАЄ:

- цілі та принципи освітнього процесу в закладах базової середньої освіти;
- дає загальну характеристику змісту навчання;
- пояснює вимоги до обов'язкових результатів навчання та орієнтири для їхнього оцінювання

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ МІСТИТЬ:

- ключові компетентності включно з базовими знаннями;
- наскрізні вміння, що поєднують компетентності та галузі;
- обов'язкові результати навчання (загальні і конкретні);
- орієнтири для їхнього оцінювання;
- 7 варіантів базового навчального плану, відповідно до освітніх потреб дітей;
- рекомендовану, мінімальну та максимальну кількість навчальних годин за кожною з галузей та загалом, визначені в базових навчальних планах.

ОСВІТНІ ГАЛУЗІ, ЯКІ ВИЗНАЧАЄ СТАНДАРТ

мовно-літературна

математична

природнича

технологічна

інформатична

соціальна і
здоров'язбережна

фізкультурна

громадянська
та історична

мистецька

Для кожної освітньої галузі визначені «змістові лінії» - від 3 до 6

Що визначено для кожної освітньої галузі

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

мета

групи загальних результатів

компетентнісний потенціал:

уміння та ставлення – за кожною ключовою компетентністю

базові знання – для галузі загалом

обов'язкові результати навчання:

загальні

конкретні

орієнтири для оцінювання

**рекомендована, мінімальна та максимальна кількість
навчальних годин – у базовому навчальному плані**

Додаток 17
до Державного стандарту

ГРОМАДЯНСЬКА ТА ІСТОРИЧНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

Компетентнісний потенціал

Ключова компетентність	Уміння та ставлення
Вільне володіння державною мовою	<p>Уміння:</p> <p>читати і розуміти перекладені та адаптовані державною мовою писемні джерела, авторські публікації на історичні та актуальні для суспільства теми</p> <p>шукати інформацію та використовувати різні види джерел, формулювати та наводити обґрунтовані аргументи</p> <p>володіти термінологією в межах громадянської та історичної освітньої галузі</p> <p>створювати висловлення різних стилів в усній і письмовій формі на історичні та актуальні теми суспільства</p> <p>вести аргументовану дискусію</p> <p>розпізнавати мовні засоби впливу, розрізняти техніки переконування та маніпуляції</p> <p>Ставлення:</p> <p>повага до української мови як державної, зацікавленість у її розвитку, розуміння цінності мови</p> <p>критичне сприйняття інформації історичного та суспільно-політичного характеру</p> <p>розуміння та використання мови в позитивній та соціально відповідальній спосіб</p>

Додаток 18
до Державного стандарту

ВІМОГИ
до обов'язкових результатів навчання учнів
у громадянській та історичній освітній галузі

Загальні результати	5—6 класи		7—9 класи	
	конкретні результати	орієнтири для оцінювання	конкретні результати	орієнтири для оцінювання
	1. Історико-хронологічне мислення, орієнтація в історичному часі, встановлення <u>причинно-наслідкових зв'язків</u> між подіями, явищами і процесами, діяльністю людей та її результатами в часі, виявлення змін і <u>тягlosti</u> в житті суспільства			
Орієнтується в історичному часі [ГГО 1.1.]	пояснює, як відбувається відлік часу в історії [6 ГГО 1.1.1]	пояснює різницю між одиницями вимірювання історичного часу і співвідносить їх (рік — століття — тисячоліття) [6 ГГО 1.1.1-1] розрізняє системи літочислення, пояснює їх на прикладах [6 ГГО 1.1.1-2]	порівнює різні системи літочислення [9 ГГО 1.1.1]	пояснює культурно-історичні витoki різних систем літочислення [9 ГГО 1.1.1-1] демонструє знання перебігу подій, явищ, процесів у часі в межах історичних епох [9 ГГО 1.1.2-1]
	демонструє знання перебігу подій в	розташовує події у хронологічній	пов'язує події, явища, процеси з певними	визначає віддаленість, тривалість одних подій,

- У Концепції розвитку громадянської освіти в Україні (затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2018 р. № 710-р.) чітко визначені складові громадянських компетентностей <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2018-%D1%80#Text>
- Зміст громадянської освіти знайшов своє відображення в Державному стандарті базової середньої освіти, а саме в обов'язкових результатах навчання та орієнтирах для оцінювання результатів учнів з громадянської та історичної освітньої галузі (додатки 17 та 18).
- Модельні програми «Вступ до історії України та громадянської освіти» розраховані на вивчення у 5 класі адаптаційного циклу загальної середньої освіти. У шостому класі передбачено вивчення курсу «Історія України. Всесвітня історія» (історія стародавнього світу). З сьомого класу — два окремі курси
- «Історія України» та «Всесвітня історія»: 7 клас — історія середніх віків; 8-9 класи — історія нового часу.
- На основі Типової освітньої програми було створено і затверджено Наказом МОН від 19.02.2021 № 235 «Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти» 11 модельних програм з історії для 5 – 6 класів. Ці програми можна знайти на сайті Міністерства освіти і науки України за посиланням: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoyi-ukrayinskoyi-shkoli-zaprovadzhuysya-poetapno-z-2022-roku>

Пропедевтичний курс історії передбачає:

- **дотримання наступності** між початковим та базовим освітніми рівнями, що проявляється в постійній актуалізації знань і умінь, отриманих учнівством у початковій школі;
- **пропедевтичний (вступний) характер** змістового наповнення, що визначає принципи відбору змісту та стилістичні особливості його викладу;
- **оглядовість, лаконічність характеристик історичних подій** та явищ, описів життєдіяльності людей, історичних постатей;
- зосередженість основної уваги на **формуванні в учнівства початкових уявлень про минуле й сьогодення** та елементарних умінь роботи з джерелами інформації;
- **послідовність відображення в розділах курсу** відповідної інформації, що надає учнівству змогу формувати початкові вміння, ставлення, які стануть основою для здобуття подальшої громадянської та історичної освіти;
- ознайомлення школярів із витоками найважливіших подій і явищ суспільного життя та основними соціальними змінами, що забезпечує інтеграцію змісту знань з історії та громадянської освіти; **формування в учнівства чіткої понятійної системи**, що не дозволить ворожій пропаганді підмінювати поняття та маніпулювати свідомістю.

Серед актуальних дефініцій, відповідно до вікових особливостей учнівства, варто звертати особливу увагу, зокрема, на такі: «геноцид», «геополітика», «демократія», «експансія», «ідеологія», «імперія», «колоніалізм», «ксенофобія», «націоналізм», «національна держава», «нація», «політика “умиротворення”», «політична нація», «репарація», «республіка», «сепаратистський рух», «тоталітаризм» та його різновиди («комунізм», «фашизм», «нацизм», «рашизм») тощо.

Вступ до історії України та громадянської освіти (2022)

АВТОРИ Щупак І.Я., Бурлака О.В., Піскарьова І.О., Посунько А.С.

https://files.pidruchnyk.com.ua/uploads/book/5_istoriya_schupak_2022.pdf

[Розділ 1. ВСТУП. ВІДЛІК ЧАСУ В ІСТОРІЇ \(google.com\)](https://www.google.com)

КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ

https://znayshov.com/FR/14175/Planuvannya_5kl_istoriya_Schupak_2022.doc

Замовлено 186 /4 підручників

Вступ до історії України та громадянської освіти (2022)

АВТОРИ ВЛАСОВ В.С., ГИРИЧ І.Б., ДАНИЛЕВСЬКА О.М.

https://znayshov.com/FR/14445/vstup_5kl_Vlasov_2022.pdf

Навчально-методичні матеріали до підручника (уроки 1-8)

https://znayshov.com/FR/14447/metod_5kl_Vlasov_2022_ch1.pdf

Замовлено 352 /9 підручників

5 клас Згідно з Типовою освітньою програмою на вивчення громадянської та історичної освітньої галузі виділено мінімально 1 годину та максимальнo

2 години на тиждень. Рекомендованою є 1 година на тиждень.

Кількість навчальних годин на вивчення інтегрованих курсів заклад освіти визначає самостійно з урахуванням навчального навантаження на відповідні навчальні предмети в типовому навчальному плані.

6-11 класи У навчальні програми предметів «Історія України», «Всесвітня історія» для 6 – 11 класів та інтегрованого курсу «Історія: Україна і світ» (10 клас) внесено зміни з урахуванням нових історіографічних напрацювань. Запропоновані доповнення мають на меті увиразнити наскрізні лінії з минулого, які дають змогу пояснити сучасні події. Наприклад, в оновлених програмах пропонується погляд на СРСР як на державу імперського типу. Також програми орієнтують на вивчення не тільки інструментів насильства, якого в ХХ столітті зазнавали українці, а й опору йому. Частина змін у навчальних програмах спрямована на розширення просторових контекстів української історії, створення додаткових можливостей для аналогій і порівнянь. Суттєві зміни пропонуються в частині найновішої історії, насамперед подій, пов'язаних зі збройною агресією російської федерації проти України. Передбачено повний (окремим навчальним блоком) розгляд російсько-української війни, що розпочалася в 2014 році. Наголошується на геноцидних діях політичного керівництва і російського війська щодо українців, національному опорі проти агресії російської федерації та міжнародній підтримці України. Оновлено перелік термінів/понять, як-от: «присвоєння суверенітету» (у значенні привласнення, захоплення суверенітету УСРР союзним центром), «руській мір», «рашизм»; замість вислову «політика русифікації» застосовано вислів «політика російщення», який точніше відбиває сутність явища і процесу; уточнено контекст застосування поняття «колабораціонізм».

Зміст програми з основ правознавства, громадянської освіти розширено вивченням питань, пов'язаних з правами людини, з російсько-українською війною та доповнено інформацією щодо Міжнародного гуманітарного права.

Наказом Міністерства освіти і науки України від 03 серпня 2022 року затверджено і надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» оновленим навчальним програмам для 6 – 9 та 10 – 11 класів.

Навчальні програми з історії 6-11 класи

У 2022/2023 навчальному році вивчення історії в 6 – 11 класах здійснюватиметься **за оновленою навчальною програмою** «Історія України. Всесвітня історія. 6 – 11 класи» (затверджено і надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 № 698), яка містить такі навчальні програми з історії:

- «Всесвітня історія. Історія України. (Інтегрований курс). 6 клас»,
- «Історія України. 7-9 класи»,
- «Історія України. 10-11 класи»,
- «Всесвітня історія. 7-9 класи»,
- «Всесвітня історія. 10-11 класи».

Для учнів 10 – 11 класів також рекомендовано інтегрований курс «Історія: Україна і світ. 10 – 11 класи. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти».

У 2022/2023 навчальному році чинними є навчальні програми з правознавства:

«Основи правознавства. 9 клас» – оновлена навчальна програма (затверджено та надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» наказом МОН від 03.08.2022 № 698);

«Правознавство (профільний рівень). 10–11 класи». Програми розміщено на офіційному вебсайті Міністерства.

- У 2022 році було внесено низку змін до програми «Основи правознавства» для учнів 9 класів: оновлено назву двох розділів: 1 – «Основи теорії права і держави»; 5 – «Правнича професія»; введено нові питання та теми практичних занять: а) ціннісно-сміслові, а саме: «Цінність права», «Соціальне призначення держави» (практичне заняття), «Права людини. Покоління прав людини», «Демократія. Верховенство права»; «Зобов'язання держави у сфері прав людини: повага, захист, забезпечення» (практичне заняття), «Права дитини та їх захист»; б) пов'язані з викликами сьогодення як-от «Захист прав дитини від жорстокого поводження, експлуатації або інших форм насильства» (практичне заняття); в) такі, що стосуються неповнолітніх як учасників правових відносин, це: «Неповнолітні як учасники договірних правовідносин», «Спадкування і спадщина», «Неповнолітні як користувачі мережі Інтернет» (практичне заняття), «Здійснення права неповнолітніх на результати інтелектуальної власності» (практичне заняття), «Працевлаштування неповнолітніх. Складання резюме. Співбесіда» (практичне заняття); оновлено зміст розділу 5 «Правнича професія» для посилення профорієнтаційного компоненту за рахунок тем «Призначення правника у сучасному демократичному суспільстві» та «Професійна етика правника» (практичне заняття).

ЗМІНИ ТА НОВЕ У ЗАКОНОДАВСТВІ

ВНЕСЕНО ЗМІНИ ДО : Законів України «Про корінні народи України» від 01.07.2021 № 1616-IX, «Про основи національного спротиву» від 16.07.2021 № 1702-IX, «Про запобігання та протидію антисемітизму в Україні» від 22.09.2021 № 1770-IX, «Про медіацію» від 16.11.2021 № 1875-IX, «Про Службу військового капеланства» від 30.11.2021 № 1915-IX, «Про внесення змін до Закону України «Про громадянство України» щодо спрощеного набуття громадянства України окремими категоріями осіб» від 14.12.2021 № 1941-IX;

до статті 26 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» правосуддя на території, на якій введено воєнний стан, здійснюється лише судами. На цій території діють суди, створені відповідно до Конституції України.

ЗУПИНЕНО ЗАСТОСУВАННЯ : окремих норм трудового законодавства України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15.03.2022 № 2136-IX, яким тимчасово змінено норми Кодексу законів про працю України щодо укладення трудового договору, змін істотних умов праці, розірвання трудового договору з ініціативи працівника або роботодавця, встановлення та обліку часу роботи та часу відпочинку, оплати праці, порядку надання відпусток, призупинення дії трудового договору.

ЗМІНИ ТА НОВЕ У ЗАКОНОДАВСТВІ

ЗМІНИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ, а саме:

- посилення кримінальної відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України (державна зрада, диверсія);
- посилення кримінальної відповідальності за мародерство (статті 185- 187, 189, 191 Кримінального кодексу України);
- забезпечення юридичної відповідальності осіб, які здійснювали кола- бораційну діяльність (зокрема, позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю як основне або додаткове покарання за вчинення кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України, передбачених статтею 1111 Кримінального кодексу України строком від 10 до 15 років; криміналізація колабораційної діяльності (стаття 1111 Кримінального кодексу України);
- криміналізація дій, пов'язаних із несанкціонованим поширенням інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових при- пасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану (стаття 1142 Кримінального кодексу України);
- скасування кримінальної відповідальності у випадках добровільної здачі зброї, бойових припасів, вибухових речовин або пристроїв;
- запровадження кримінальної відповідальності за незаконне використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги (стаття 2012 Кримінального кодексу України);
- доповнення переліку обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння в умовах дії воєнного стану обставиною виконання обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України (стаття 431 Кримінального кодексу України).

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Формування/розвиток в учнівства уміння практичного застосування набутих правових знань та окремих положень законодавства.

Вчитель може обирати із зазначених у програмі теми практичних занять або пропонувати свої. У 9 класі рекомендується проводити щонайменше одне практичне заняття із запропонованих навчальною програмою «Основи правознавства» до розділу чи теми.

На практичних заняттях доцільно використовувати методи кооперативної роботи, дослідницькі методи, метод проблемного викладу. Відповідно до сучасних методичних підходів учитель не сам пропонує проблему, а визначає її спільно з учнями. Також спільно слід виробити критерії оцінювання роботи учнів. Основним завданням учителя на практичних заняттях є організація процесу та сприяння, допомога учням під час розв'язання проблем.

Серед інформаційних ресурсів для проведення практичних занять, зокрема з акцентом на права людини, слід використовувати напрацювання міжнародних організацій, таких як ООН, Рада Європи та ОБСЄ, розміщені у відкритому доступі у мережі Інтернет. Особливу увагу варто приділити

«Керівним принципам освіти в галузі прав людини для систем середньої школи», розроблені Бюро демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ, що містять конкретні рекомендації для впровадження освіти з прав людини у ЗСО. Документ доступний за [ПОСИЛАННЯМ](#).

ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА

У 2022/2023 навчальному році чинною є навчальна програма «Громадянська освіта (інтегрований курс). 10 клас» для закладів загальної середньої освіти (затверджено та надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» наказом МОН від 03.08.2022 № 698). Програму розміщено на офіційному вебсайті Міністерства.

ВНЕСЕНІ ЗМІНИ:

розділ 2 програми: змінено окремі назви тем, що стосуються еволюції та розвитку прав людини, прав дитини; механізми захисту прав людини і прав дитини подано як складова загальних механізмів захисту прав людини, що є більш точним з точки зору міжнародного права прав людини, дає змогу сформулювати цілісне уявлення про механізми та процедури захисту прав людини та прав дитини на міжнародному та національному рівнях, зрозуміти, що є спільним і якими є особливості захисту прав дитини; додано тему «Права людини та права дитини в умовах збройного конфлікту»;

розділі 3 програми: посилено увагу до вивчення явища війни як найжорсткішого прояву збройного конфлікту; додано тему щодо громадянського опору як відповідь на виклик часу; перенесено в інший розділ розгляд поняття «правова держава»;

ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА

ВНЕСЕНІ ЗМІНИ:

розділ 4 програми: вилучено питання виборчого права як таке, що має суто юридичний, а не громадянськознавчий зміст; увиразнено роль політичних партій в демократичній державі; зацентровано увагу на ролі громадських організацій у розбудові громадянського суспільства, на активності та відповідальності як вияві громадянської компетентності; актуалізована роль волонтерства як важливої складової громадянської культури; конкретизовані сутність та місія учнівського самоврядування, додано питання щодо електронного урядування, що є актуальним в умовах дистанційного навчання; додано тему практичного заняття щодо залученості до життя громади як важливого складника громадянської активності та вияву громадянськості;

розділ 5 було внесено низку змін: посилена увага до агресивних проявів інформаційних війн в онлайн просторі; конкретизовано питання, що стосуються складових інформаційної безпеки; уточнено формулювання пропонованих тем практичних занять, додано теми, важливі з точки зору інформаційної війни та практичних навичок учнів;

розділ 6 навчальної програми введені нові поняття «економічна безпека» та «соціальна держава» як важливі складові економіки країни в умовах військового стану; повернуто увагу до змін попиту і пропозиції, доходів та видатків державного бюджету у воєнний час; здійснено акцент на особливостях ведення домогосподарства в умовах військового стану, у зоні бойових дій, в окупації, під час евакуації, в тилу (втрата майна, доходів, інші видатки тощо); зроблено акцент на регулювання трудових відносин в умовах війни; уточнено формулювання пропонованих тем практичних занять, додано теми, важливі з точки зору воєнного стану в економічному та суспільному житті України.

розділ 7 посилено увагу до глобальних загроз збройної агресії РФ проти України, актуалізовано явище міжнародної солідарності у випадку глобальних загроз, а також доповнено блоком про співпрацю й інтеграцію України в НАТО

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Навчальна програма курсу містить орієнтовний перелік тем практичних занять (6–8 до кожного розділу). Вчитель може обирати із запропонованого переліку чи пропонувати власні теми, враховуючи потреби та інтереси конкретного класного колективу та/або конкретних учнів. Рекомендується проводити 3–4 практичні заняття з кожного розділу.

Зміст програми з громадянської освіти не містить уроків узагальнення і тематичного контролю. Тому вчитель може (за необхідності) планувати такі уроки на свій розсуд, оскільки в програмі відсутній розподіл навчального матеріалу за годинами.

В умовах Нової української школи орієнтирами для роботи є наступні документи:

Освітня програма
закладу освіти

Навчальна програма
вчителя

Типова освітня
програма

Модельна
навчальна програма

Державний стандарт
базової загальної
середньої освіти

Навчальна програма не має копіювати модельну: що спільного й різного в цих програмах

Часто навчальний заклад бере за основу певну модельну навчальну програму і вибудовує навчання, лише злегка адаптувавши її до своїх потреб. Про те, чому не можна так робити та як створити дійсно ефективну програму закладу освіти, говорили на Осінній школі творців сучасних освітніх матеріалів для нової української школи в межах Фінського проєкту підтримки реформи української школи "Навчаємося разом" + проєкту ЄС.

Розібратися у відмінностях між модельними та навчальними програмами допомагали заступник директора Команди підтримки реформ МОН України Роман Шиян і експертка цієї команди Ірина Старагіна.

Часто під час розроблення навчальних програм заклад бере за основу модельну програму, злегка адаптувавши її до своїх потреб. Проте це не зовсім правильно, оскільки такий підхід не враховує всіх переваг навчальних програм.

Експерти рекомендують насамперед звертатися до першоджерел – відповідних законів та стандартів, а вже в другу чергу брати до уваги модельні навчальні програми. Адже жодна модельна навчальна програма не має достатньо інформації для того, щоби створити дієву навчальну програму. Модельна програма мусить бути конкретизована в навчальній програмі.

Насамперед у модельних навчальних програмах не зазначається необхідна кількість годин на викладання тої чи іншої теми. Ба більше – лише вчитель розуміє, які теми треба викладати для повторення та закріплення вже пройденого, а які уроки будуть спрямовані на формування абсолютно нових знань та умінь.

<https://nus.org.ua/articles/navchalna-programa-ne-maye-kopiyuvaty-modelnu-shho-spilnogo-i-riznogo-v-tsyh-programah/>

Порівняльна характеристика модельної навчальної програми та навчальної програми вчителя:

Модельна навчальна програма		Навчальна програма вчителя
Визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів	Результати навчання	Деталізовано послідовність очікуваних результатів навчання учнів за темами
Орієнтовно визначає	Зміст навчання	Детально описує
Орієнтовно визначає види діяльності до розділу	Види навчальної діяльності	Описує види діяльності до кожної теми
Не зазначено	Кількість годин	Визначено для кожного розділу та теми відповідно до навантаження

АЛГОРИТМ СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Структура навчальної програми:

- **Титульна сторінка**
  - назва навчального закладу;
  - помітка про затвердження рішенням педагогічної ради;
  - на основі якої модельної програми складено;
  - назва програми;
  - укладачі навчальної програми.
- **Вступ**
  - мета та завдання курсу;
  - нормативно-правова база (Закон України «Про освіту», Закон України «Про повну загальну середню освіту», Державний стандарт базової середньої загальної освіти, освітня програма закладу освіти, модельна навчальна програма).
- **Змістовна частина**
  - навчальний план;
  - календарно-тематичне планування.
- **Оцінювання**
  - види та форми оцінювання (рівневе чи бальне);
  - критерії та шкала оцінювання;
  - має базуватись на відповідній нормативно-правовій базі (Рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти (наказ МОНУ від 01.04.2022 № 289); Загальні критерії оцінювання результатів навчання учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти (додаток № 2 до наказу МОНУ № 289); освітня програма закладу освіти; модельна навчальна програма).
- **Навчально-методичне забезпечення**
- **Матеріально-технічне забезпечення**
- **Література та інформаційні ресурси**
  - фахово-методична та науково-популярна література;
  - інтернет-ресурси та інші джерела, які вчитель використовує під час підготовки до уроку;
  - література та ресурси, що рекомендувані учням.

Шаблон створення навчальної програми

<https://docs.google.com/document/d/1GrhztnsxfNyQuE1CAHV4xNFLk8BZbkeq4vjppCmY1Vs/edit?usp=sharing>

Приклад навчальної програми

https://docs.google.com/document/d/14ANTeB3tcWNMTjR0m_0-ZPramikxobwIs7mQB-LNaOI/edit?usp=sharing

Навчальна програма - документ, що визначає *послідовність досягнення результатів* навчання учнів з навчального предмета (інтегрованого курсу), *опис його змісту та видів навчальної діяльності учнів із зазначенням орієнтовної кількості годин*, необхідних на їх провадження, та затверджується педагогічною радою закладу освіти
(Ст 1. ЗУ «Про повну загальну середню освіту»)

Український інститут розвитку освіти пропонує ресурс «Конструктор навчальних програм»
https://www.youtube.com/watch?v=GViwspwawi0&ab_channel=%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%82%D1%83%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D1%83%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8

Сформовано інтерактивний чек-лист «Організація освітньої діяльності в 2022-2023 навчальному році» де є ресурси у підтримку педагога при складанні програми.

[Як створити навчальну програму на основі модельної - YouTube](#)

**Форма вивчення документації під час проведення
інституційного аудиту у закладах загальної середньої освіти**

Заклад загальної середньої освіти (назва)

Журнал реєстрації наказів, накази з основної діяльності			
Журнал реєстрації вхідних, вихідних та внутрішніх документів			
Напрямок 2. Система оцінювання результатів навчання учнів			
Вимога 2.1. Наявність системи оцінювання результатів навчання учнів, яка забезпечує справедливе, неупереджене, об'єктивне та добросовісне оцінювання			
Критерій 2.1.1. Учні отримують від педагогічних працівників інформацію про критерії, правила та процедури оцінювання результатів навчання			
<i>Індикатор 2.1.1.1. У закладі оприлюднено критерії, правила та процедури оцінювання результатів навчання учнів</i>			
Освітня програма			
Протоколи засідань педагогічної ради, накази з основної діяльності			

Наказ МОН № 289 від 01.04.2022 року

Орієнтовні критерії з кожного навчального предмета можуть міститися в навчальних програмах дисциплін і конкретизуються в освітній програмі закладу освіти.

Заклад освіти має право на вибір форм, змісту та способів оцінювання (рішення педагогічної ради)

На основі модельної та/або затвердженої педагогічною радою навчальної програми предмета вчитель складає календарно-тематичне планування з урахуванням навчальних можливостей учнів класу.

Календарно-тематичне та поурочне планування здійснюється вчителем у довільній формі, зокрема з використанням друкованих чи електронних джерел тощо. Формат, обсяг, структура, зміст та оформлення календарно-тематичних планів і поурочних планів-конспектів є індивідуальною справою вчителя.

Встановлення універсальних стандартів таких документів у межах закладу загальної середньої освіти міста, району чи області є неприпустимим.

КОРИСНІ РЕСУРСИ ДЛЯ ВИКЛАДАННЯ

- інформаційні ресурси (онлайн-енциклопедії, довідники, інтерактивні презентації, відеоматеріали);
- е-платформи для комунікації та взаємодії (Classdojo, Moodle, Google Classroom, Google Suite/Docs);
- засоби зберігання інформації, організації спільної роботи (Google-документи; інтерактивні дошки: Classroomscreen, Padlet, Linoit, Jambord, Whiteboard.fi);
- відеоконференції: Microsoft Teams, ZOOM.US, G Suite Hangouts / Meet, Skype);
- засоби для оцінювання та рефлексії (learning Apps, Online Test Pad, Classroom, Quizizz, Kahoot);
- засоби для організації зворотного зв'язку (Mentimeter, Slido, AnswerGarlen);
- засоби створення аудіовізуальної інформації (карти пам'яті: coggle.it; mindomo.com; онлайн-презентації: Google Slides, Microsoft Sway, Prezi.com; постери-Canva, Genially).
- На методичних ресурсах Академії української преси (<https://aup.com.ua/>) започатковано рубрику «Медіаграмотність в умовах війни», де учительство може знайти нові розробки занять.
- Пропонуємо посібники, які містять низку завдань з формування навичок верифікації джерел, зокрема візуальних, критичного мислення.
- Видання доступні за такими покликаннями: <https://aup.com.ua/dodatkovimateriali-do-urokiv-istori/>, <https://aup.com.ua/istoriya-krimu-pershoi-polovini-khkh-st-na/>, <https://aup.com.ua/19786-2.>, [<CFF3E1EBB3EAE0F6B3FF332E706466> \(aup.com.ua\)](https://aup.com.ua/19786-2.)

Використання інструментів формування оцінювання з використанням ІКТ

Самооцінювання, взаємооцінювання засобами чек-листів
(розглянуто сервіси Google Keep та Canva)

Співпраця в команді під час роботи над проектом

- Спланувати роботу перед виконанням завдання
- Відповідально ставитися до виконання своєї ролі в групі
- Брати участь у прийнятті спільних рішень під час роботи над проектом
- Допомогати за потреби іншим учасникам групи
- Надавати доброзичливі і конструктивні поради щодо вдосконалення процесу та результату
- Бути готовим описати власну діяльність у колективному проекті
- Бути готовим до представлення колективного проекту

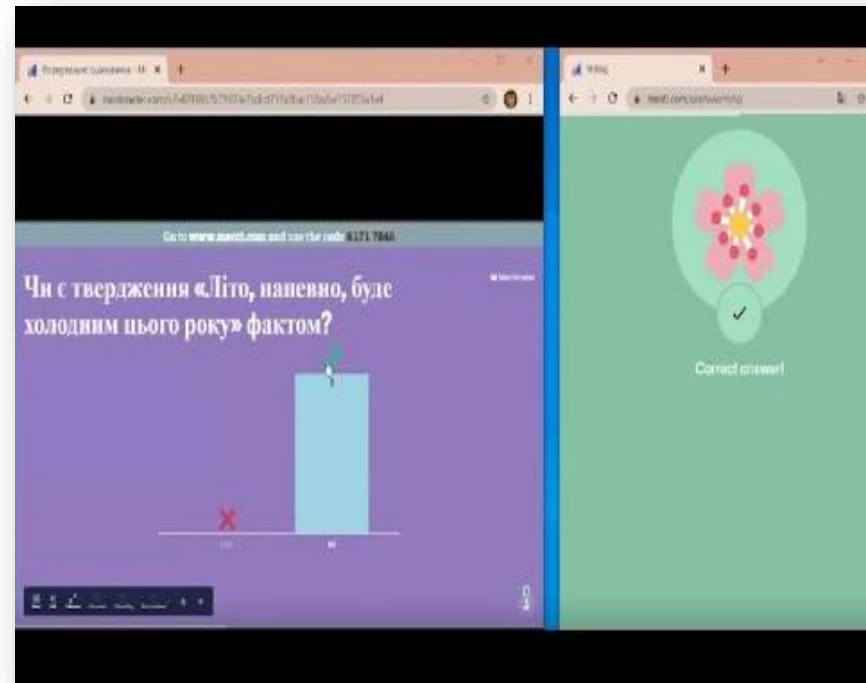
Створення вправ на learningapps.org.

На ресурсі доступні вправи «Знайди пару», «Вільна текстова відповідь», «Вікторина», «Заповни пропуски», «Таблиця відповідностей», «Числова пряма», «Класифікація», «Кросворд» та інше. Інші ресурси для створення вікторин, інтерактивних презентацій kahoot.com, plickers.com, quizalize.com, classtime.com, <https://wordwall.net/uk>.

Інструменти формувального оцінювання «Тестування», «Доповни думку»,
«Шкала Лайкерта», «Шкала самооцінювання»
на ресурсі для створення інтерактивних презентацій [mentimeter.com](https://www.mentimeter.com),
альтернативні - nearpod.com, edpuzzle.com

ЗАВДАННЯ

1 проаналізуємо методичні рекомендації щодо особливостей організації освітнього процесу у першому (адаптивному) циклі/5 класах закладів загальної середньої освіти за Державним стандартом базової середньої освіти в умовах реалізації концепції НУШ

2

ознайомимось із формувальним оцінюванням

3

розглянемо шляхи використання інструментів формувального оцінювання в базовій освіті, зокрема з використанням ІКТ

Методичні рекомендації щодо особливостей організації освітнього процесу у першому (адаптивному) циклі / 5 класах закладів загальної середньої освіти за Державним стандартом базової середньої освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа» https://znayshov.com/FR/9154/Metod_5kl_NUSH.docx

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ

інтерактивне оцінювання щоденного особистісного поступу здобувача освіти, що дає змогу відстежувати рівень сформованих компетентностей, навчальний досвід і відповідно корегувати освітній процес

ОРІЄНТИР ДЛЯ ПЕДАГОГІВ

Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020р.

Лист МОН України №4.5/2303-21 від 06.08.2021р. «Методичні рекомендації щодо особливостей організації освітнього процесу у першому (адаптивному) циклі/5 класах закладів загальної середньої освіти за Державним стандартом базової середньої освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа». URL: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2021/08/Metodychni-rekomendatsiyi-pilotnym-shkolam.pdf>

Наказ МОН України №289 від 01.04.2022 р. «Рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти»

Наказ «Про внесення змін у додатки до наказу Державної служби якості освіти України №01-11/25 від 29.03.2021 р. «Про забезпечення проведення інституційних аудитів закладів загальної середньої освіти» №01-11/58 від 08.09.2021р.

Оцінювання

Формувальне оцінювання – інструмент побудови індивідуальної траєкторії навчання

Традиційне оцінювання

- Оцінювання знань з предмета
- Оцінювання вчителем

Формувальне оцінювання

- Оцінювання учнями, самооцінювання
- Оцінювання методом проектів
- Оцінювання самостійності, співробітництва
- Отримання більш повної картини навчання

Порівняльна характеристика традиційного підсумкового та проміжного формувального оцінювання

КРИТЕРІЇ ПОРІВНЯННЯ	ТРАДИЦІЙНЕ ПІДСУМКОВЕ	ФОРМУВАЛЬНЕ
Основний суб'єкт оцінювання	Учитель (домінує зовнішня оцінка)	Учень (домінує внутрішня оцінка)
Об'єкт оцінювання	Знання, уміння і навички	Складники компетентності + конкретні дії учня
Форма оцінювання	Бальне	Вербальне, описове
Характер оцінювання	Підсумкове (орієнтоване на оцінювання кінцевого результату); узагальнене	Процесуальне; індивідуалізоване
Основний вид контролю	Підсумковий (тематичний, семестровий, річний)	Поточний (оцінювання за принципом «тут і зараз»)
Особливості оцінювання як дії	Моносуб'єктність дії	Полісуб'єктність дії (взаємодія)
Цільове призначення	Оцінювання навчання	Оцінювання для навчання
Спрямованість оцінювання	Ретроспективне оцінювання	Перспективне оцінювання

Формувальне оцінювання

Алгоритм дій вчителя:

01

Формування зрозумілих для учнів навчальних цілей

02

Ознайомлення з критеріями оцінювання

03

Створення ефективного зворотнього зв'язку

04

Розвиток уміння учнів аналізувати власну діяльність (рефлексія)

05

Корегування спільно з учнями підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання

НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Перед початком роботи

- Виявити потреби учнів; -
- Оцінити володіння учнями навчальним матеріалом;
- Виявити інтереси кожного учня;
- Визначити мету

У процесі роботи

- Заохотити до самостійності та взаємодії;
- Здійснити моніторинг прогресу;
- Перевіряти розуміння;
- Мотивувати

Формувальне оцінювання

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НАДАЄ МОЖЛИВІСТЬ

Для вчителя

- чітко сформулювати освітній результат, який потрібно отримати та оцінити в кожному конкретному випадку, та організувати відповідно до цього свою роботу;
- зробити учня суб'єктом освітньої та оцінювальної діяльності

Для учня

- вчитися на помилках;
- зрозуміти, що є важливим, а що другорядним;
- зрозуміти, що в них виходить – є успіхи;
- визначити, чого вони не знають;
- визначити, чого вони не вміють робити

Таксономія навчальних цілей і результатів Бенджаміна Блума

Рівні навчальних результатів	Учень/учениця
Знання	Відтворює вивчене: факти, поняття, терміни та теорії
Розуміння	Пояснює ідеї та поняття, розпізнає та «перекладає» інформацію (іншими словами, іншою мовою, зображенням і т. д.), встановлює сенс інформації
Застосування	Використовує в новому контексті засвоєні знання, теорії без зовнішньої підказки, у життєвій ситуації
Аналіз	Розділяє інформацію (об'єкт) на окремі складники, порівнює їх, встановлює зв'язки, логіку, визначає структуру
Оцінювання	Формулює кількісні або якісні оцінки, оцінювальні судження щодо значення, ефективності, вчинків людей, концепцій...
Синтез /створення	Творчо поєднує частини або елементи у нове ціле

Рівні таксономії Б. Блума

Рівні	Дієслова
Знання	відтворити, описати, визначити, перерахувати, назвати, пригадати, розпізнати, відтворити, розповісти
Розуміння	уточнити, описати відмінності, проілюструвати, розшифрувати, виміряти, навести приклади, перекласти
Застосування	застосувати, розрахувати, побудувати, зробити висновок, використати, застосувати
Аналіз	порівняти, систематизувати, класифікувати, розбити, співвіднести, знайти відмінності, схематизувати
Синтез	зібрати, скласти, узагальнити, реконструювати, визначити тенденції/закономірності
Оцінювання	оцінити, ранжувати, прийняти рішення, переконати, обґрунтувати, рекомендувати

ЗАВДАННЯ УЧНЯМ

- Презентувати книгу, яка їм найбільше сподобалася.
- Вказати причини вибору книги.
- Проаналізувати вчинки героїв.
- Розповісти, що вони засуджують, які емоції у них викликали різні ситуації тощо.

ЧИ ВВАЖАЄТЕ ВИ ЦІ ВИСЛОВЛЮВАННЯ
ФОРМАМИ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ ?!

МОЛОДЕЦЬ!

НАЙКРАЩА РОБОТА!

СТАРАЙСЯ, У ТЕБЕ ВСЕ ВИЙДЕ...

ПРАЦЮЄШ НЕ В ПОВНУ СИЛУ!

ЕФЕКТИВНИЙ ЗВОРОТНІЙ ЗВ'ЯЗОК

Сильні сторони

- Ти можеш...
- Те, як ти читаєш, говорить мені про те, що...
- Ти міркуєш правильно, послідовно...
- Те, що ти дуже гарно зробив...

Що потрібно покращити?

- Уважно прочитай завдання, сконцентруйся на тому, що потрібно виконати...
- Як ти думаєш, що ти можеш зробити, щоб...
- Тобі потрібен ще один...
- Ще один момент, який потрібно покращити...

Наступні кроки (прийоми для покращення)

- Як би ти вчинив...
- Можливо, тобі потрібно спробувати...
- Твоїм наступник кроком може бути...
- Ти можеш використовувати...

ІНСТРУМЕНТИ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ

- *Лист МОН України №4.5/2303-21 від 06.08.2021р.
«Методичні рекомендації щодо особливостей організації
освітнього процесу у першому (адаптивному) циклі/5 класах
закладів загальної середньої освіти за Державним
стандартом базової середньої освіти в умовах реалізації
концепції «Нова українська школа». [https://nus.org.ua/wp-
content/uploads/2021/08/Metodychni-rekomendatsiyi-pilotnym-
shkolam.pdf](https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2021/08/Metodychni-rekomendatsiyi-pilotnym-shkolam.pdf)*

ПЕРЕЛІК ІНСТРУМЕНТІВ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ

- Аналіз портфоліо
- Відповідь хором
- Візьми і передай
- Внутрішнє/зовнішнє
- Візьми і передай
- Газетний заголовок
- Гра в кубик
- Доповни думку
- Есе «Хвилинка»
- Запис у журнал
- Записні книжки учнів
- Збір ідей
- З-Х-В та ЗХВ+
- Картка на вихід
карта
- Лідер за номером
- Найзаплутаніший (або найясніший)
момент
- Перевірка неправильного розуміння
- Перефразування
- Підбиття підсумків
- Підказка за аналогією
- Підсумок А-Б-В
- Самооцінювання
- Семінар за Сократом
- Шкала Лайкерта
- Трикутна призма (червоний, жовтий,
зелений)
- Хрестики-нулики

Самооцінювання та взаємооцінювання здобувачів освіти

САМООЦІНЮВАННЯ –

один з видів оціночної діяльності, пов'язаний не з виставленням собі оцінок, а з процедурою оцінювання, найменше пов'язане з балами

Таблиця/самооцінювання

Прізвище, ім'я учня		
Перевірка знань	Початок уроку	Кінець уроку
Знаю все		
Знаю майже все		
Знаю мало		
Нічого не знаю		

Дія	Конкретизація	Позначка учня (смайлик)
Я знаю	що таке історичний час, хронологія	
Я вмю відрізнати	одиниці вимірювання історичного часу	
Я можу розрахувати	скільки років пройшло між історичними подіями	
Я вмю визначити	до якого століття відноситься певна історична подія	
Я можу співвіднести	роки – століття – тисячоліття	
Я можу створити аргумент,	в якому навести приклад розрахунку тяглості історичного процесу.	
Я можу довести (розробити аргументи), що	історія моєї родини – це частина історії нашої країни	

ВЗАЄМООЦІНЮВАННЯ -

відзначення сильних і слабких сторін інших робіт і, таким чином, аналіз власного прогресу

Дата _____ Прізвище _____

	Як я працював на уроці	Оцінка
1	Я повторив раніше вивчений матеріал.	
2	Я висловлював нові ідеї.	
3	Я плідно працював у групі, у парі, виконував вправи.	
4	Зможу скласти узагальнюючу розповідь із наведенням прикладів	
5	Настрій на уроці	

Використання методик самооцінювання та взаємооцінювання учнів під час проведення навчального заняття свідчить про високий рівень педагогічної діяльності вчителя

Бланк оцінювання навчальних досягнень

Прізвище, ім'я _____

<i>Завдання</i>	<i>Бал</i>
Виконання домашнього завдання	
Виконання інтерактивної вправи	
Робота в групі (завдання 1)	
Робота в групі (завдання 2)	
Усього	

Виконання домашнього завдання:

- 3 – я виконав(-ла) усі завдання домашньої роботи правильно
- 2 – я виконав(-ла) усі завдання, але допущено незначні помилки
- 1 – у домашній роботі я виконав(-ла) половину завдань і без помилок
- 0 – у домашній роботі я виконав(-ла) лише частину завдань, маю помилки або не виконав(-ла) домашнього завдання

Виконання інтерактивної вправи

- 3 – я виконав(-ла) усі завдання вправи правильно
- 2 – я виконав(-ла) більше, ніж половину усіх завдань вправи правильно
- 1 – я виконав(-ла) менше, ніж половину усіх завдань вправи правильно
- 0 – я не виконував(-ла) завдання вправи

Робота в групі (завдання 1):

- 3 – учень (учениця) активно працював(-ла) у групі та висловлював(-ла) пропозиції, які враховувала група
- 2 – учень (учениця) працював(-ла) у групі разом з усіма, обговорював(-ла) пропозиції інших учасників групи
- 1 – учень (учениця) погоджувався(-лася) із пропозиціями інших членів групи та виконував(-ла) усі потрібні дії
- 0 – учень (учениця) спостерігав(-ла) за роботою групи, не заважав(-ла) і не допомагав(-ла)

Робота в групі (завдання 2):

- 3 – учень (учениця) активно працював(-ла) у групі та висловлював(-ла) пропозиції, які враховувала група
- 2 – учень (учениця) працював(-ла) у групі разом з усіма, обговорював(-ла) пропозиції інших учасників групи
- 1 – учень (учениця) погоджувався(-лася) із пропозиціями інших членів групи та виконував(-ла) усі потрібні дії
- 0 – учень (учениця) спостерігав(-ла) за роботою групи, не заважав(-ла) і не допомагав(-ла)

Додаток 1
до методичних рекомендацій
щодо оцінювання
навчальних досягнень учнів
5-6 класів, які здобувають
освіту відповідно до нового
Державного стандарту
базової середньої освіти

(назва школи / закладу середньої освіти)

СВІДОЦТВО ДОСЯГНЕНЬ

учня / учениці _____ класу

напрямки та ін в учня / учениці

_____ навчальний рік

Характеристика навчальної діяльності*	Стан сформованості (сформовано/формується)
виявляє інтерес до навчання	
виявляє розуміння прочитаного	
висловлює власну думку	
критично та системно мислить	
логічно обґрунтовує власну позицію	
діє творчо	
виявляє ініціативу в процесі навчання	
конструктивно керує емоціями	
оцінює ризики	
самостійно приймає рішення	
розв'язує проблеми	
співпрацює з іншими	

Наказ МОН України №289 від 01.04.2022 р. «Рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти»

Характеристика результатів навчальної діяльності

Навчальний предмет / інтегрований курс	Результати навчання	Рівень досягнення результатів навчання		
		I семестр	II семестр	Рік
Українська мова	Сприймає усну інформацію на слух / Аудіювання			
	Усно взаємодіє та висловлюється / Говоріння			
	Сприймає письмові тексти / Читання			
	Письмово взаємодіє та висловлюється / Письмо			
	Загальна оцінка результатів навчання**			
Українська література	Сприймає усну інформацію на слух / Аудіювання			
	Усно взаємодіє та висловлюється / Говоріння			
	Сприймає письмові тексти / Читання			
	Письмово взаємодіє та висловлюється / Письмо			
	Загальна оцінка результатів навчання**			
Зарубіжна література	Сприймає усну інформацію на слух / Аудіювання			
	Усно взаємодіє та висловлюється / Говоріння			
	Сприймає письмові тексти / Читання			
	Письмово взаємодіє та висловлюється / Письмо			
	Загальна оцінка результатів навчання**			
Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної)	Сприймає усну інформацію на слух / Аудіювання			
	Усно взаємодіє та висловлюється / Говоріння			
	Сприймає письмові тексти / Читання			
	Письмово взаємодіє та висловлюється / Письмо			

**Узагальнена таблиця критеріїв, індикаторів та інструментарію для оцінювання
 освітніх і управлінських процесів закладу загальної середньої освіти та внутрішньої системи забезпечення якості освіти**

Критерії оцінювання	Індикатори оцінювання	Методи збору інформації	Інструментарій, що буде використано для оцінювання	Результати спостережень, вивчень та опитувань
1	2	3	4	5
Напрямок 3. Педагогічна діяльність педагогічних працівників закладу освіти				
Вимога 3.1. Ефективність планування педагогічними працівниками своєї діяльності, використання сучасних освітніх підходів до організації освітнього процесу з метою формування ключових компетентностей учнів				
3.1.1. Педагогічні працівники планують свою діяльність, аналізують її результативність	3.1.1.1. Частка педагогічних працівників, які використовують календарно-тематичне планування, що відповідає освітній програмі та річному навчальному плану закладу освіти, і коригують його у разі потреби	3.1.1.1. Спостереження. Опитування (анкетування педагогічних працівників, самоаналіз вчителями власної педагогічної діяльності)	1. Форма вивчення педагогічної діяльності (Р. III. питання 1 - 6). 2. Анкета для педагогічних працівників (п. 5)	

Додаток 2

до методичних рекомендацій
щодо оцінювання навчальних
досягнень учнів 5-6 класів, які
здобувають освіту відповідно до
нового Державного стандарту
базової середньої освіти

**Загальні критерії оцінювання результатів навчання учнів 5-6 класів,
які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту
базової середньої освіти**

Рівні результатів навчання	Бал	Загальна характеристика
I. Початковий	1	Учень/учениця розрізняє об'єкти вивчення
	2	Учень/учениця відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Учень/учениця відтворює частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконує елементарні завдання
II. Середній	4	Учень/учениця з допомогою вчителя відтворює основний навчальний матеріал, повторює за зразком певну операцію, дію
	5	Учень/учениця відтворює основний навчальний матеріал, з помилками й неточностями дає визначення понять, формулює правило
	6	Учень/учениця виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу; відповідає правильно, але недостатньо осмислено; застосовує знання при виконанні завдань за зразком
III. Достатній	7	Учень/учениця правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, наводить окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії
	8	Учень/учениця має достатні знання, застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність; відповіді логічні, хоч і мають неточності
	9	Учень/учениця добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, аналізує й систематизує інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією

IV. Високий	10	Учень/учениця має повні, глибокі знання, використовує їх у практичній діяльності, робить висновки, узагальнення
	11	Учень/учениця має глибокі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, знаходить інформацію та аналізує її, ставить і розв'язує проблеми
	12	Учень/учениця має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях; самостійно аналізує, оцінює, узагальнює опанований матеріал, самостійно користується джерелами інформації, приймає обгрунтовані рішення

*Наказ МОН України №289 від 01.04.2022 р. «Рекомендації
щодо оцінювання навчальних досягнень учнів
5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового
Державного стандарту базової середньої освіти»*

ПІДСУМКОВЕ (СУМАТИВНЕ) ОЦІНЮВАННЯ

Усні та письмові індивідуальні
контрольні роботи

Тематичне (рубіжне) оцінювання

Семестрове оцінювання

Річне оцінювання

Форми та способи підсумкового оцінювання:

Тематичне оцінювання
здійснюється
за системою оцінювання,
визначеною законодавством

Пропонується здійснювати на основі поточного оцінювання із урахуванням проведених діагностичних (контрольних) робіт, або без проведення подібних робіт залежно від специфіки навчального предмета.

Під час виставлення тематичного бала результати перевірки робочих зошитів, як правило, не враховуються.

Семестрове оцінювання здійснюють з урахуванням різних видів навчальної діяльності протягом семестру та динаміки особистих навчальних досягнень учня/учениці.

Проведення окремої семестрової атестації не є обов'язковим !

Семестровий контроль

Перевірка рівня засвоєння навчального матеріалу

в обов'язі навчальних тем, розділів і підтвердження результатів поточних оцінок

Завдання складаються на основі програми

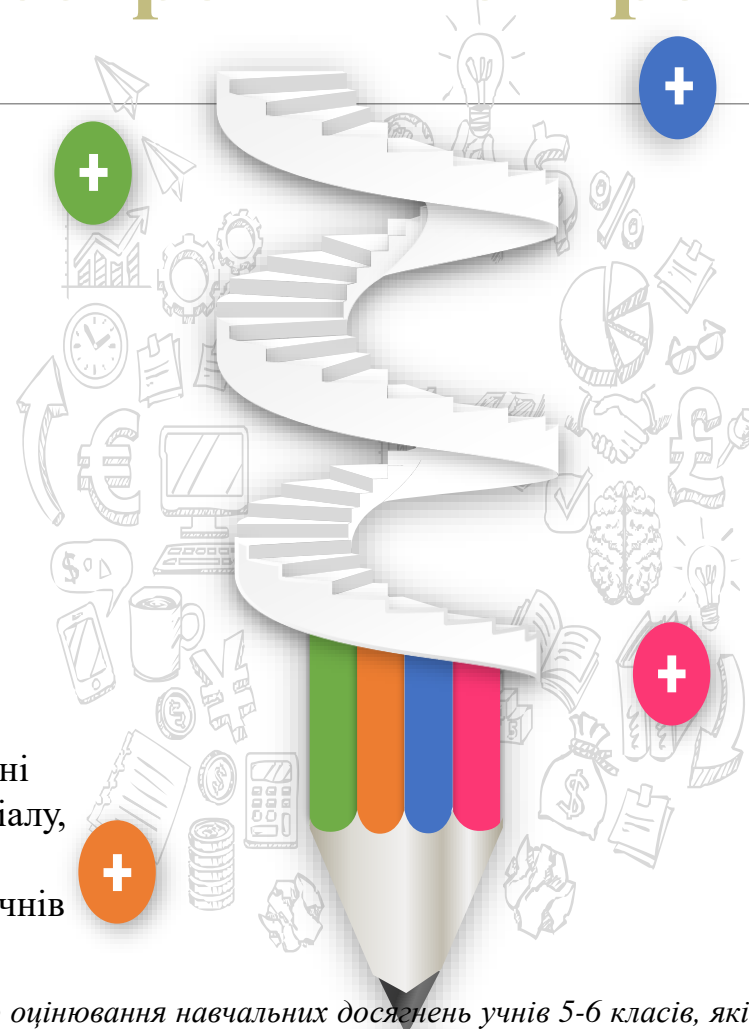
- охоплюють найбільш актуальні розділи й теми вивченого матеріалу,
- розробляються вчителем з урахуванням рівня навченості учнів

Фіксація записів тематичного та семестрового оцінювання проводиться

в окремій колонці без дати може бути комплексним, проводиться у формі тестування тощо

Оцінка за семестр

ставиться за результатами тематичного оцінювання та контролю груп загальних результатів

Форми та способи підсумкового оцінювання:

ПІДСУМКОВЕ (СУМАТИВНЕ) ОЦІНЮВАННЯ

Усні та письмові індивідуальні контрольні роботи

Тематичне (рубіжне) оцінювання

Семестрове оцінювання

Річне оцінювання

Річне оцінювання здійснюється за системою оцінювання, визначеною законодавством, а результати такого оцінювання відображаються у Свідоцтві досягнень, що видається учневі щороку

Навчання учнів здійснюється відповідно до вимог модельних навчальних програм із застосуванням таких основних форм та способів:

- ✓ Усної (зокрема шляхом індивідуального, групового та фронтального опитування);
  - ✓ Письмової, у тому числі графічної (зокрема шляхом виконання діагностичних, самостійних, контрольних робіт; тестування; організації роботи з текстами, діаграмами, таблицями, графіками, схемами, контурними картами...);
  - ✓ Цифрової (зокрема шляхом тестування в електронному форматі);
  - ✓ Практичної (зокрема шляхом організації виконання різних видів експериментальних досліджень та навчальних проєктів, виготовлення виробів, робота з біологічними об'єктами, хімічними речовинами...);
- У рамках академічної свободи педагогічні працівники закладу освіти здійснюють вибір форм, змісту та способу оцінювання залежно від дидактичної мети

Оцінювання навчальних досягнень учнів з математики здійснюється відповідно до системи оцінювання, затвердженої в освітній програмі закладу освіти. Це може бути поточне формувальне оцінювання (оцінювання для навчання) та підсумкове оцінювання (семестрове, річне).

Поточне формувальне оцінювання здійснюють з метою допомогти учням усвідомити способи досягнення кращих результатів навчання. Підсумкове оцінювання здійснюють з метою отримання даних про рівень досягнення учнями результатів навчання.

Оцінювання має бути зорієнтованим на компетентності та наскрізні вміння, передбачені навчальною програмою.

Перевірку зошитів (аналіз відповідних результатів навчальної діяльності) учнів доцільно розглядати як елемент поточного формувального оцінювання, як механізм надання учням письмового зворотного зв'язку.

Оцінка учнів є конфіденційною інформацією, яку повідомляють лише учневі та його батькам.

Дякую за увагу!

